

OSZK

OSYK

AZ ORADEAI REFORMÁTUS (KÁLVINISTA) EGYHÁZ-
KERÜLET IRATTERJESZTÉSÉNEK KIADVÁNYAI.

Családi tűzhely mellett.

I. SOROZAT.

4. SZÁM.

MISSZIÓBAN

— EGY SZÓRVÁNYMISSZIÓ TÖRTÉNETE —

IRTA:

R. BERDE MÁRIA.

ÁRA 3 LEI.

ORADEA—NAGYVÁRAD
NYOMATOTT A KÁLVIN KÖNYVNYOMDÁBAN
1940

**Legujabb építő és lélekneemesítő
kiadványaink.**

„SZIVEMET HOZZÁD EMELEM”

imádságos könyv bevonulók számára, ára **8 Lei.**

ISTEN PÉNZÜGYEI

Hogyan ismétlődhetik meg a mai életben az öt
kenyér és két hal csodája? . . . Ára **5 Lei.**

A mi meséink

Eredeti székely népmesék . . . Ára **40 Lei.**

FÉNYSZUGARAK

Mesekönyv . . . . . Ára **6 Lei.**

Biblia mondásos képes levél-papír
darabja . 1 Lei, borítókkal együtt . **1.50 Lei.**

**Biblia-mondásos
faragott kalotaszegi falitábla**

— Ára **20 Lei.** —

Megrendelhetők a lelkészi hivatal útján.

R
2

Nem határtalan rona, hanem kerített tündérgert a háromszéki síkság. Szemhatárát ugyanis üvegesen kék havasok cikk-cakkos oromsora zárja körül. A faluk igazi mesebeliek: csinosak, kicsikék és olyan szűkösek, hogy Fotos meg Martonos közös templomot épített magának a határok mesgyéjén. A fotosi gyermekek iskolába is Martonosra jártak át, tavasszal lilaszín hullámokban virító máktengeren, télen fehérbársony hósvatagon keresztül. Egyszerre indultak, egész napra feltarisnyálva, a mindennapi kenyérhez a mindennapi intéssel is:

— Ha pedig jó a Nemere, húzódjatok a templom oldalába, az oltalmat ad!

Ahogy nődögéltek a fiúk, apám családjában is meg kellett történnie a szokásos székely »ver sacrum«-nak: döntöttek, ki maradjon trunкусnak odahaza, kik reppenjenek tova a fészekből. Apámat szánták pedig »külső országba«, az enyedi oskolába. Ott felnő magától a palánta.

A diák-fuvarozó szekerek tíz-húszával szedték össze innen a népfölösleget. Egy kis

száraz ételen, szalonnán, szilvaízen, kenyeren kívül más útravalót nem kaptak. De nagyanyókám utánasurrant a »bevonuló« és katonamódra danoló truppnak. Még egyszer átölelte magzatát s míg könnyei a zeke vállára hullottak, kezébe nyomott öt titkos forintot. Az a legendás öt forint volt ez is, amelyet Barabás Miklós is említ élete históriájában, s amelyet ki tudja még hány tovaszakadt, tollatlan szárnynyal már kiröpített székely fiú kapott szülejétől.

Olajbarna, jökötésű fiú volt édesapám. Arcát a himlő megviselte, viszont a betegség különös, csillagzó tüzet hagyott vissza szemében. Örökké ezmesterkedett fűrt, faragott, fabrikált, mérnökségen jártatta eszét. Ám erre nem volt mód Bethlen Gábor kenyeren. Amikor döntenie kellett jövőjéről, eszébe jutott az annyiszor hallott és megfogadott édesanyai intelem:

— Húzódj fiam a templom mellé, az oltalmat ád.

Az erős hit époly kivételes adomány, mint bármely szép, hasznosítható tehetség. Meg is fogadta apám, hogy soha vissza nem pillant megghiúsult terveire. Isten szolgálatát a legnagyobb megbízatásnak tartotta. De azért — katonacsalád ivadéka, aki otthon függeni látta a negyvennyolcban még forgatott ősi kardot — megszolgált katonaesztendejét. Egy bécsi ezredbe jelentkezett önkéntesi szolgálatra, ahol a tiszti rangot is megszerezte. Diákévei alatt

eljárt fegyvergyakorlatokra. Így tanult meg jól németül, így iratkozhatott be aztán Enyed után a jénai, majd a bázeli főiskolára. Az ortodox svájciak nem fogadták jószívvel. Csak úgy adtak helyet neki a jénai szabad légkör után, ha a Szentírásra tett kézzel megesküszik, hogy szóról-szóra hiszi és vallja a Credo (Hiszek-egy) minden tételét.

Hogy a hitből egyébként milyen gyakorlati próbát tett, azt maga a papnevelő ismerte el leginkább, amikor apámnak állást kínált fel egy keletindiai misszióban. Kedves, kecségtető eszme a merész, repülni kész fiatal léleknek, — s apámnak mégis le kellett róla mondania. Választottja volt s annak magányos, igen öreg édesanyja. Mert nagyanyám késő korban hozta világra anyámat.

Aztán apám tudott egy másik missziós világról. A »legsötétebb Szolnokdobokában« a kackóvidéki szórvány-magyarságnak már öt éve nem akadt lelkipásztora. A táj akkor még úgy kiesett a világ forgalmas útaiból, a javadalom oly szerénynek tűnt, s a nyáj összeterelése oly jópásztori áldozatot kívánt, hogy a távolból minden pályázó visszariadt. Ám bajosban van az erő. Apám éppen itt kívánta leszolgálni az inaséveket.

Anyám úgynevezett »első leány« volt a városban. De a házakban, ahol nevelését kiegészítette: a Kemények Burgjában és Gáspár

Jánoséknál, megtanulta a közért való áldozatnak szeretetét.

Esküvőjén »rossz jel« történt. A dísztortáról letört a hófehér cukorgalambocska. Kis galamb-nagyanyám bele is halt leánya távoztába.

Amikor anyám előtt kitárult a misszió: a magyar Óperencia, csak elálmlétkodott. Vad szurdukra, csupa szalmatetőre számított. És ime, a tág völgyet kereken, mintha körzővel határolták volna ki: nyájas, erdőbodros domblánc karolta. A völgy mélyében, kényelmes, tágas medrében a szőke Szamos lépett körül-köre. A part feletti fensíkon pompás országút, és annak mentében tizenkét udvarház: sötét fenyők, világos szomorúfüzek mögül verandák fehér homloka, tornácok oszlopsora világított. A falu közepén, legtisztesebb helyen a templom, egybekeítve a papilakkal. Maga a közös udvar: félig kert az elaggott élőfákkal, és félig cinterem a holt patrónusok, patrónák sírdombjával. Volt, volt a tájnak géniusza: hisz itt leánykodott Ujfalvy Krisztina, s itt nyargalt be vendégségbe hajdan a két Wesselényi az Ujfalvy kúriába. És ettől a hagyománytól átítatott, festői szép világtól ijesztette el magát a magyar közöny, a képzelem tunyasága, a lélek bátortalansága.

Igaz: sok volt a hiány is. A templomban az orgona rég tönkrement. Cikornyás-hangú előénekes gazda vezette a kart. A papilak ebéd-

löje földes, mint a parasztházaké: agyaggal kellett tapasztani. A pince is: csak amolyan falusi verem. De annyi hiány mellett: nem hiányoztak a szívek, akik várták, régen várták a magyar papot.

Valami tizenkét falu tartozott a kackói körlelkésztséghez. A központban nem volt több, mint félszáz hívő, de a szétszórt falucskákban, Alörön, Galgón, Szelecskén, Kosályban... itt is, ott is éldegéltek az elgondozandók, uraságokon kívül, főként szegény zsellérnépek. Nem egy akadt köztük, aki a papbeköszöntés hírére alázatosan így jelentkezett:

— Şi eu' s ungur.

Ezek a magyarul már nem tudók buzgó hívek voltak. Sokszor bizonygatták, hogy estig elhallgatnák a domnu parintyét a templomban! Hogy nem értették, mit beszél? Úgy látszik a szívük mégis kielégült a szavak áhítatos zengésétől.

A messzi körutazásokhoz a lelkésznek fogat és lótartás járt. Került tehát egy sárga homokfutónk és előbb egy, majd két lovacsánk: Linda és Lilla. Mindehhez édesapám eső és por ellen szürke vitorlavászon köpenyeget csináltatott, ugyanilyen vászonnal pedig óriási esőnapernyőt vont be magának. Ezzel a felszereléssel járta a vidéket.

A nép errefelé végtelenül jámbor. Magyarok és románok nem emlékeztek egymás között

semmiféle történelmi súrlódásra. Néha megkérdezték szüleimet: igaz-e, hogy Alsófehérmegyében s arra délre negyvenkilencben »rossz világ« volt? És csak csóválták fejüket a halottakon.

— Ej... ej... Sze' tám egyikünk se a lovat imádja...

Ősidők óta a magyarnevű, de görögkatolikus Török-család harangozott a »magyaroknak«. És erről ők akkor sem mondtak le, amikor bizonyos felsőbb rendelkezések folytán elveszítették az egyházi szolgálattal járó közmunkamentességet. A rang volt a fontos, a tisztesség!

Apám, mint minden igazi székely, jövőmenő életmódra termett, és nem találta terhesnek a szolgálatot. De voltak anyámnak is áldozatai. Vasárnap reggelre a nagy ebédlőt fogadószobának kellett átrendezni, hogy a vidékről begyülekező hívek a szertartás idejéig letelepedjenek. A módosabbja ételt is melegített magának, a szegényebbje meg elvárt egy kis reggelit.

A legértelmesebb gazdák, gazdánék is hiték, hogy a kereszteleetlen kisdéd lelkét az ördög kicserélheti. Épp ezért az újszülöttet mindig behozták a vidékről keresztvízre tartani. Anyám szánta az átfázott, vagy átfült, szekérrázta kisdédek, akik néha — apám távollétében — órákig, félnapig is vártak a szentségre.

Elgondozta hát a kis pogányokat, és ha maga is szoptatott: kebelére véve a saját tejével építette meg őket a szertartás idejére. Így váltunk mi a misszió földműves gyermekeinek tejtestvéreivé. Olyan áldást osztottunk meg velük, melyet a természet valóban csak számunkra fakasztott!

Az ilyen jóságot az emberek és kivált a jámborak, a nagyon árvák: hajlandók természetfölöttinek tekinteni. Pedig oly egyszerű, oly emberi volt szüleim minden lépése.

A parókia tőszomszédságában lakó birtokos családdal oly meleg barátságot tartottunk, hogy a kerten át jártunk egymáshoz. Bár az asszony örmény-katolikus volt, legtöbbször tőlük telt ki az úrasztali kenyér meg a bor. Sok más jóindulatot és áldozatkészséget is tanusítottak az egyház iránt. A gazdavilág akkoriban nem élt könnyű éveket: szomszédunk is sok mindenbe fogott, hogy nagy és szép családját illendően tarthassa. Többek között tetemes költséggel tutajmalmot épített a Szamosra. Ez bizony a rossz és távoli lisztelőmalmok miatt a falunak is jótéteményül ígérkezett. Az ilyen tutaj tavasztól őszig kint lebeg a folyóvíz mélyebb sodrában, télidőre aztán ki kell vontatni a partra. Az első esztendőben hirtelen, október legelején már beállott a fagy. A malom ottrekedt a folyóban. Ez most nem lett volna baj,

de félő volt, hogy a tavaszi áradás majd össze-
töri vagy elsodorja.

Amikor megindult a jégzajlás, senki ember
nem akadt, aki a mentésre vállalkozzék. Apám
nem nézhette tétlenül egy ily derék hívének,
barátjának s az egész falunak károsodását. Vízi
ember volt, lóúsztató ifjúság, csónakázó svájci
évek edzették, tanították meg a hullámok tör-
vényeire. Csak jó köteleket, csónakot és ke-
mény embereket adjanak melléje.

Anyámat bele nem avatta semmibe, nehogy
megijessze. Átment a szomszédba, mint más-
kor, ha órákat adott a kisasszonyoknak. Onnan
aztán, a kerten át le a folyóhoz, a csolnakba.
Csak egy elszánt legényt vett maga mellé,
többi emberét a parton hagyta. Átvergődött a
jégtorlaszok közt táncoló tutajig. Azt a legényt
segítségével körüláncolta jó erősen, és a kötél
végével visszatért a partra. Igazi árvizi-hajós
munka volt.

Most már összetett erővel, ügyességgel ki-
lehetett vontatni a malmot. Az egész falu bá-
multa és áldotta apámat!

Szolnokdobokában közönséges látvány volt
akkor a szántóvető zsidó. Vuklit hordottak és
paraszti mozdulatokkal lépegettek az eke nyo-
mában. Amikor a jómódú korcsmáros férjhez
adta leányát: ez a sok földtúró atyafi a vidék-
ről mind becsődült az udvarba, a nászi sátor
köré. És valamennyi számított a traktamen-

tumra is! Folyt hát a szertartás, de folyt odabent a konyhában az ünnepi sütés-főzés is. Egyszer csak megbolydul az udvar, mint a meghergelt darázs-fészek! A menyasszony, anyja karjába ájul. Magas, haragossárga lángoszlop lövelt ki a ház felett, meg-megújuló fodrokkal, szikra-esővel és pokoli dübögéssel. A nagy behevítéstől kigyulladt a kémény. Senki ott helyt nem tudta: mi a teendő. Az utca tele volt báméskodókkal, azok közül egyiknek eszébe jutott apám. Ha értett a vízhez, biztosan ért a tűzhöz is!

Apám csak kikap hirtelen valami vegyszert a mindenesládából, és futólépést tart a lakodalmas udvarnak. A jajveszéklők széttágnak előtte és tátott szájjal várják a csodatételt. Apám felnyitja a nagy téglatűzhely ajtaját és behajít valamit a pokoli lángtengerbe. Mintha óriási üveg pukkanna el: a tűz egyetlen vészett lobbanással kialudt. Magasan a kémény fölött tovalebent az utolsó, göndör-fekete koromfelleg. De a kemenceszáj is kezdte okádni a fullasztó kénköszagot. Apám maga fuldokolva lépett ki a szabadba. Ám ott gyorsan összeszedve magát megnyugtatta a rabbit, hogy csak folytassa a szertartást, nincs több veszély. És mert a nép köréje tolongott, kezét csókolta, elröstelte magát és magyarázatba fogott. Tanulják meg a kéménytűz oltási módját: tartanak a háznál kénvirágot és ha baj van, azt

vessék a kemencébe. A kén az oxigént egyszerre fölemésztí.

A népek illedelmesen meghallgatták, de ahogy eltűnt szemük elől, csak összesúgtak:

— Ej, ej, nem akar ránkijeszteni. Sze' a szemünkkel láttuk, hogyan ugraszotta ki a Sátánt a kéményen. Arra a blenkemezői határnak repült el...

— Kollégám, kollégám, — csóválta meg fejét a román lelkész is. — Be naiv lélek maga!

Néha el-elvitatkoztak ketten a pasztorációtitkain, módszerein.

— Mit magyarázgat ezeknek a szegény tanulatlan embereknek oxigénről, kénvirágról? A nép addig jó, amíg hisz. És higgyen nekem idősebbnek, tapasztaltabbnak, csak addig is boldog! A hitén túl nincs, ami fenntartsa!

A híres »zarándok« esetén is csak mosolygott a tisztelendő. Szokása volt apámnak, hogy a velünk egyirányba tartó utasembert a kocsinkra invitálta. Ha másutt nem volt hely: bár a felhágó lépcsőre. Egyszer mezítlábas vándort szólított meg, aki valamilyen más erdélyi táj viseletében, szüntelenül mormogva haladt a forró nyári porban. Csak ránézett apámra a furcsa szerzet, és tagadóan fejet rázott. De a mormolást félbe nem hagyta. Apám azt hitte: szabódik csupán és újból felszólította. Harmadszor aztán haragosan visszaszólt rá a mezítlábas:

— Ugyan haggy békében uram, és ne rontsd meg a búcsúmat! Máriapócsra megyek, gyalog és mezítláb, s egyvégtébe mondom az imádságot!

— No lám, — mondogatta a kolléga — ha kétféle szent összetalálkozik s nem érti meg egymást!

Legkeményebb dió volt a nemesi udvarházak világának lelki megjuháztatása. Az idevalósi úr éppoly rátartós, akár a sárosi vagy hunyadmegyei. Jó és rossz szokásaiban a középkor csökevényeire ismerhetni.

Valami ósdi illetlan szerint az asszonyvilág egymást Frau von-nak címezte. Frau von Zibai, Frau von Ujfalvy és így tovább. Talán csak azért, hogy így jobban kitéssék nemesasszony voltak. Rátartiságuknak azonban szeb-bik oldala is volt. Szívesen áldoztak egyházi célokra. Maga a kackói templom kegyúri építkezés volt. Apám rá tudta venni a döllyfős urakat, hogy minden szegény házasuló párnak vagy két malacot, vagy egy borjút ajándékozzanak. Tudni kell, milyen nagy segítség ez a kezdő falusi háztájnak!

A híres patrónusok egyik kései, daliás leszármazottja Bécsbe került testörnek. Néha lelátogatott birtokára: összeszedni a jövedelmet, hogy legyen mit elpallani a császárvárosban. Jeligéje volt még, mint régi nagyuraknak: »Nem kell félni, Jól kell élni!« Ezt aztán híven

követte is. Mindjárt, hogy elsőízben hírét vette apámnak, meginvitálta barátságos »férfiestre«. A vidék ismerte az összejöveleteket, a Frau von-ok és nem von-ok keservesen meg is siratták.

A vacsoránál apám asztalfőre került.

— Ecclesia praecedit, — rendelkezett a testörkapitány.

Az étkezés úri rendben folyt le, csak az egyes fogások — rakott káposzta, borsos tokány, fahajfánk, csipős tömlőtúró — borkorcso-lyáztató fűszeressége tűnt fel különösebben. Az igazi muri csak az ivásnál kezdődött. Az inasok minden asztalvendég elé tíz poharat állítottak, gyűszűnyitól kezdve fel a kétfertá-lyos cinkupáig. Ütemre, fenéig kellett kiinni a sűrű egymásutánban töltött edényeket, még pedig minden alkalommal minőségre, évjára-
tra más és másféle italt. A vendégsereg: nemes-urak, »kaputosak« hamarosan elkészültek. Egyik-
másik erőlködött, hogy fenntartsa magát, de a többi már arcát rángatta, tarkóját vakircsálta és szapora csuklásba, vagy tüsszentésbe fogott. És persze: locsogtak, malackodtak, nevettek. A háziúr versenyt ivott velük, de arca se gyúlt ki. Pedig csak pecsenyebor járta: sauvignon, kövérszőlő, ürmös. Közben apámat leste. Arra várhatott: hogyan fog az »ördögűző« pap szelíd méltóságából kivetkőzni. Csakhogy benne em-berére akadt. Győzte ő: mindössze kisápadt a

mértéktelen próbától. Tizenkettő előtt aztán bocsánatot kért s felállott az asztaltól. A házigazda visszanyomta:

— Verzeihung Ehrwürden, (ital közben ki-kihagyott a magyarsága) a tizedik pohár előtt nem lehet megszökni. Különben is: minden ajtót bezárattam.

— Engem nem érhet boros asztalnál az éjféli. Holnap vasárnap van.

A házigazda hátra-intett:

— Kérem a »taglózót« a tiszteletes úrnak.
— Így hívta a tizedik töltést.

— Ha ezt kiissza... s ha tud utána —: angolosan haza távozhatik.

Nem, apám nem akarta, hogy ez a víg pogány azt higgye: szökik a próba előtt. Kihajtotta a cinkupát.

A kapitány felugrott, átölelte:

— Alle Achtung. Megadom magamat. Papom vagy ezentúlra! Mert — tette hozzá röstelkedve — én is híved vagyok, ugyebár?

— Az anyakönyv azt mondja.

— Jó, jó... kerülöm a templomot. Pápista anya nevelt s Bécsben.

A kapitány ígéretet tett, hogy holnaphoz egy hétre úrvacsorát vesz. Addig lelki bűjtöt tart: magábaszállást.

És így is történt. A következő héten a testőrtiszt valóban magábaszállott. Járt a gazdaságot, átnézte a számadásokat. És vasárnap

ott ült ragyogó díszöltönyében a templom patrónusi székében. Kicsit idegenül nézegette a fehér falakat, melyek ősei érdemét is dicsérték, s az aranycsipkés úrasztali kendőket: déd- meg szépanyáinak kezemunkáit. A szertartás rendje szerint elsőnek kellett az úrasztalhoz lépnie. Még a megilletődés is kitetszett most rajta... De akkor történt valami végzetes. Ahogy apám feléje nyujtotta a megtörött kenyérdarabot, a dalia letérdepelt. Most derült ki, hogy sohasem gyakorolta hitét; sohasem vett annak módján úrvacsorát... És ő akart ma példát adni a népnek! — Apám intésére gyorsan felállott, de aztán soha többé rá nem volt bírható, hogy a templomba belépjen. Fízette a járandóságokat, de ha apám meghívta, röstelkedve háritotta el:

— Hej te pap, te pap: egyetlen ember, aki engem zavarba hoztál az életben! S egyetlen, akinek ezt megbocsátom.

Ily balkezű siker mellett annál szebb győzelmet vett apám egy másik konok lelken. Valamelyik szomszédos község urasági házából egymás után halt ki három gyönyörű fiúgyermek. A torokgyík járt s aratott akkor a falvakban. Gyászos dolgok keringtek aztán a szülők és főként az apa lelkiállapotáról. Már a második fiúcska temetésén zavartan viselkedett: nem akarta végighallgatni a szertartást, és gúnyosan közbeszólt. A botrányt csak a pap lélek-

jelenléte akadályozta meg, aki rendületlenül folytatta az előírtakat. Mikor a harmadik kis koporsót kihozták az udvarra, a földesúr utána rohant és rettentő istenkáromlások közben pisztolyát többször kilőtte az égre. És ezt az összegyűlt »keservesek«, a lelkész, az urak, és a nép szemeláttára, fülehallatára.

Apám igen-igen szánta a Jób-i fájdalommal meglátogatott szülőket. Maga is szenvedélyesen jó apa volt: kevés ideje volt a világon, hát nagyon szeretett minket ezalatt. Valamit forgatott, érlelt most a lelkében. Egyszer csak befogatott és áthajtott a gyermek és remény nélkül maradt udvarházba.

Az előkertben senkivel sem találkozott. A fiúk játszó-házikója, melyből kisszekérrel, karrákkal, vesszőparipával szoktak előnyargalni: lakaton. Az ámbituson öreg hajdú bukkant elő:

— Megpróbálom... — mormogta a bajusza alatt. És nézett apámra, beszédes némasággal.

A földesúr az irodában ült: terítetlen fenyőasztalnál, előtte cserépkancsóban bor, pohár. Dúlt képéből elvadult lélektelen szomorúsággal meredt elő pillantása. De rendelt még egy poharat, és széket mutatott apámnak. Ez már lépés volt feléje! És várt: ugyan mit akarhat valaki még tőle.

— Kérésem van nagyságodhoz — kezdte apám. — Méltóztatik tudni, hogy a faluban nincsen gondnoka egyháznak.

Kis csend állott be. A földesúr nehezen gondolkozott. Végül is bólíntott a szóra. Apám ekkor csöndesen előadta a bajt: nem akad a falusinép között egyetlen, aki legalább iskolába járt volna. Pedig annyi a gondoskodni való. Az egyház kis földjeit bérbe adni, elszámolni a jövedelmeket. A hasznot haszonra fordítani. Az imaházat kitataroztatni, cserepeztetni. És nincsen harangláb. A hívek nem tudják, mikor gyülekezzenek. Aztán a pör egy szerény kis örökség miatt... azt lefolytatni...

— Ha nagyságod... megszánná e gazdátlan népet és vállalná a gondnokságot!

A földesúr hátrább csúszott székével, s úgy bámult elképedve apám arcába.

— Én? De hiszen én római katolikus vagyok!

— Ez nobile officium. Nem függ vallástól.

— Az én lelkiállapotomban!

— Éppen az ön lelkiállapotában. Önnek arra van szüksége, hogy a megszokott roboton túl foglalja el magát egyébbel.

— Tegyek szolgálatot Istennek? Mi?

Apám érezte a szó méregkeserű ízét. Más fogantyúba kapaszkodott.

— Nagyságodnak az a hire, hogy mindig jó ura volt a népnek.

— Ez nem érdem. Ez természetes.

— Azonban most mégis... nagyot vétett ellenük. A káromlással.

— Ellenük? Én az Istennel igenis ujjat húztam. De azt ne merje senki mondani, hogy szegény embert bántottam.

— Bocsánat, mégis így történt. Megbotránkoztatta őket. Most már mindennap várják a felsőbb büntetést. Áradást, sáskajárást, jég- esőt... az egész vidékre. Hiába, mi ezeken az ő jámbor hiedelmeiken nem igen változtathatunk. De ha nagyságodat jöni-menni látják... Isten dolgában, (ki kellett ejteni a szót) akkor megnyugosznak, hogy vezekel.

A földesúr eltűnődött. Talán először rántódott vissza pillanatra az egyetlen szörnyű körben forgó gyaászos gondolatoktól.

— Furcsa... hogy valaki nem vígasszal traktál... hanem dologba szólít... furcsa...

Még csak a teendőkről beszélgettek.

Másnap aztán ketten mentek ki az erdőbe, haranglábhoz való szálfákat válogatni. Aztán megint a városba: pallérért, cserepezőért. Nem mult hét, hogy össze ne jöttek volna. A pört is elővették... Nem volt a vidéknek még egy ilyen pontos, lelkiismeretes gondnoka.

Valami másfél év múlva a kúriából átizent a Frau von — anyámhoz: ajánljon neki a faluból kipróbált szárazdajkát, aki érti a gyermekruhácskák kezelését is. Így aztán, mire a régi kis sírok keresztjeire felkészült a gyökeret nehezen verő, fekete-zöld repkény, az udvarbeli játszókamráról is lepattant a lakat: kiröppentek

belőle karikák, hintalovacskák, kicsi szekerek.

Sokszor elmondta aztán a földesúr édesapámról:

— Azzal győzött, hogy nem térített, csak magamhoz térített...

Így folyt a sor a magyar misszióban: megépített imaházak, orgonák, haranglábak, iskolák — megépült hitek, szívek maradtak vissza apám nyomában. És mind eközben a szürke köpenyeg esőtől, hótól, napveréstől egészen megvilágosodott, szinte kifényesedett. És tán nem is köpenynek, hanem vitorlának tetszett, melyet — mindig útban, mindig útban — maga a Lélek hajt, Isten megbízatásában.

Én utóljára is így láttam apámat életben: két út között. Egyikről — melyen egészségét hagyta ott, hazatérve. Nem csak köpenye, haja is színezüstben ragyogott már. Készülnie kellett a másik indulásra: a legeslegmesszibbre. Feketébe öltöztették hozzá, papi ünneplőbe, pedig igazság szerint a köpenyeget kellett volna reáteríteni, Isten vitorlavásznát, s abban indítani őt a nagy számadásra.

OSZK

20.192/1/4

OSZK